

KYSY!

Pauli Ruonala

vastaa

Sarjainfon kysymys- ja vastauspalstalle saa lähettää kysymyksiä ja kommentteja. Lähetä viestisi suoraan päätoimittajalle sähköpostitse sarjainfo@kaapeli.fi tai etanapostitse Ville Hänninen, Laivalahdenkaari 22 C 46, 00810 Helsinki.

Pratt unten laguunilla

Kysyisin Hugo Prattin tarinasta Suloisten unten laguuni. Edgar Wallacella on nimittäin tarina nimeltä Suloisten unten metsä. Tarina löytyy ensimmäisestä Sandi-kirjasta. Tarinat ovat pääosin yksi yhteen, Pratt on lisännyt tarinaan joitain osia. Onko Pratt kertonut joskus tarinansa alkuperää?

Mikko

Edgar Wallacen (1875-1932) ensimmäinen Sandi-kirja, Sanders of the River, ilmestyi vuonna 1911 ja se on suomennettu vuonna 1923 nimellä Sandi. **Hugo Pratt** (1927-1995) antoi niukasti haastatteluja, missään minun näkemässäni ei ole viitattu tähän tarinaan. Se julkaistiin ensin ranskalaisessa Pif-lehdessä 1970-71, Suomessa Tapiiri-lehdessä 4/1984 ja albumissa Banaaniconga 1997. Albumiarvostelussaan (Sarjainfo 3/1997) Kivi Larmola huomasi saman asian ja kirjoitti: "Joku minua lukeneempi voisi etsiä Prattin tuotannosta enemmänkin vastaavanlaisia sovituksia, mutta onko sillä niin väliä?"

Hankinto oikeudet

Jos haluan tehdä pienilevikkisen omakustannesarjakuvan Raymond Chandlerin novellista, pitääkö minun hankkia oikeudet? Saako biisejä siteerata sarjiksessa?

Kyllä. **Raymond Chandler** kuoli 1959. Tekijänoikeus on voimassa 70 vuotta tekijän kuoleman jälkeen eli vasta vuonna 2029 hänen teoksensa ovat vapaasti käytävissä. Toisaalta tekijänoikeus sisältää paljon vaikeita tulkintakysymyksiä. Jos kirjasta tehdään sarjakuva, siitä jää jäljelle juoni, päähenkilön nimi ja kirjailijan nimi.

Erityisesti päähenkilön ja kirjailijan nimet ovat "rahanarvoista tavaraa" eli niiden käytöstä joutuu maksamaan. Niistä myös kannattaa maksaa. Huumoristripin saa paremmin kaupaksi **Woody Allenin** kuin omalla nimellään.

Kirjan juoni on paljon monimutkaisempi asia. Teoksen aihe tai sen sisältämät tiedot eivät saa tekijänoikeussuojaa. Eivät myöskään ideat. On sanottu, että kirjallisuus perustuu "varastettuihin" ideoihin, toteutus on se mikä ratkaisee. Jos teet Chandlerin romaanista sarjakuvan korvamalla vain Philip Marlowen nimen toisella, voi olla, että oikeudenomistaja ei vaadikaan korvauksia, mutta Sarjainfo antaa moraalisen tuomion: "Tämä lehtiin on täyttä roskaa - ei ollenkaan omaperäinen, juonikin on kopioitu Chandlerilta." Kun Hugo Pratt tekee Edgar Wallacen novellista sarjakuvan alkuteosta ilmoittamatta, se hyväksytään, koska lopputulos on riittävän omaperäinen.

Karri Aronen piirsi Myrkkylehden **Väiski Vemmelsääri**-parodian, jonka johdosta oikeudenomistajat Warner Brosissa lähettivät lehden päätoimittajalle varoituskirjeen. Syy ei ollut parodian liiallinen härskiys vaan se, että sarja oli liian hyvin piirretty. Se muistutti liikaa alkuperäistä.

Parodia-albumista **Tintti** Sveitsissä joutui tekijä **Huart Callico** maksamaan korvauksia Tintin oikeudenomistajille. Oikeus katsoi, että hän ei ollut tarpeeksi omaperäinen. Hän ei piirtänyt kuvia omalla tyyllillään, vaan ne oli kopioitu eri Tintti-albumista sopivin muutoksin. Albumin Tintti Pariisissa Callico piirsi jo omalla tyyllillä. Eli kannattaa olla omaperäinen.

Jos jossakin tarinan puhkekuplassa on laulun sanoja sen verran, että laulun pystyy tunnistamaan, se menee vielä läpi. Jos tarinaan otetaan laulun teksti kokonaisuudessaan, siihen tarvitaan lupa. Luvallisen lainauksen rajaviivaa on vaikea vetää.

Englantilainen perinnesarja

Luin lapsena Roope Karhu (Rupert

the Bear) -albumia, jossa oli tarinoita kahisuttajista, merelle eksymisestä veneenpuolikkaissa, meren löytötavaratoimistosta jnc. Myöhemmin en ole sarjakuvaan törmännyt. Tarinat olivat mustavalkoisia, tekstit olivat muistaakseni palkkeina kuvalaatikoiden alla. Mistä voisin löytää kyseisen albumin? Kuka on kustantanut sen suomeksi? Internetin kautta sai vain "painokset lopussa"-vastauksia, kun yritin hankkia edes jonkin kirjan, vaikka englanninkielisenä, Rupert the Bearista. Toivikkain terveisin,

Jii Roikonen, Lahti

Englantilainen päivälehtistriippi **Rupert the Bear** alkoi Daily Express-lehdessä vuonna 1920. Sarjan luoja **Mary Tourtel** (1874-1948) aloitti uransa lastenkirjojen kuvittajana. Vuosina 1935-1965 sarjaa piirsi Alfred Bestall (1892-1986), entinen Punch-lehden pilapiirtäjä. Sarjaa tehdään edelleen, nykyisin piirtäjänä on John Harrold. Bestall lienee sarjan monista tekijöistä paras. Sarjasta on koottu kotimaassaan useita vuosialbumia (Rupert the Bear Annual), joissa julkaistiin myös albumeja varten tehtyjä tarinoita. Ensimmäinen ilmestyi 1936. Vanhimmat albumit ovat nyt kalliita keräilykappaleita. Uusia painoksia on varmasti tulossa, koska Rupert on Englannissa samassa asemassa kuin Muumi Suomessa. Niitä odotellessa voit liittyä Roope-karhun ihailijakerhoon nettisivulla <http://www.ee.ed.ac.uk/~afm/rupert/followers.html>

Suomessa sarja on ilmestynyt sanomalehdissä, mahdollisesti Aamulehdessä 1950- ja 1960-luvuilla. Suomeksi on ilmestynyt yksi albumi, joka löytyy Kupla-sivujen (www.kupla.net) bibliografiasta: Roope-karhun seikkailut, kustantaja Otava 1972, 62 sivua. Engl. alkuteokset: Rupert and the Ocean Office & Rupert and the Mudlark.

Suomen tv:ssä esitettiin muuten 1970-luvulla Rupertista tehtyä nukkeanimaatiotisarjaa.

Sarjakuvantekijän verotuksesta

Etätyöstä puhutaan nykyään suu vaahdossa ja otsasuoni pullollaan.

Sarjakuvapiirtäjät ovat tosin tehneet etätyötä globaalisissa mitoissa jo vuosikymmeniä. Toki uudet tietoliikennetehnologiaat tuovat joustavuutta ja vauhtia sarjakuvatyöläisenkin elämään. Käytännön asioista olen vähemmän tietoa onnistunut löytämään; miten freelance-pohjalta toimiva sarjakuvaetätyöläinen maksaa veronsa ulkomaille työskennellessä?

Jos sinulla on tuloja ulkomailta, ne pitää ilmoittaa veroilmoituksessa ja niistä peri-

